

СТ А Н О В И Щ Е

върху дисертационния труд за присъждане на научната степен „доктор“
в Област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“
3.8 „Икономика“, научна специалност: Икономика и управление (Туризъм).

Изготвил становището: проф. д-р **МАРИАНА МАТЕЕВА ПЕТРОВА**,
доцент по научна специалност: 05.02.08 Приложение на ИТ в
икономиката (ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“),
професор по Икономика и управление (ИСМА)

Автор на дисертационния труд: **ЕЛЕНА ФЕДОРОВНА ЛУКЪЯНОВА**

Тема на дисертационния труд: „**ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ SPA И WELLNESS
ТУРИЗМА В ЛАТВИЙСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ**” / ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ
НА SPA И WELLNESS ТУРИЗМА В РЕПУБЛИКА ЛАТВИЯ

Становището е изготвено на основание на решение от заседание на научно жури
(Протокол 1/27.06.2019 г.), формирано със Заповед № 531/26.06.2019 г. на Ректора на
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

1. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд се състои от увод, изложение в три глави, заключение,
списък на използваната литература (194 литературни и Интернет източници) и 6 прило-
жения. Общият обем от 261 страници съдържа основния авторски текст от 230
страници с 25 фигури и 29 таблици. Броят на публикациите по темата е 6.

Обектът и предметът на изследването са ясно и поотделно дефинирани: **обект** на
изследване са SPA и Wellnes туризма в Латвия, **предмет** на изследване са националните
и международни системи за регулиране на SPA и Wellnes туризма, които се проявяват в
нормативната уредба относно SPA и Wellnes туризма в Латвия; дейността на
професионалните организации на глобално, регионално и национално ниво, както и
дейността на предприятията в сектора на SPA и Wellnes.

Основната **цел** на изследването е въз основа на теоретично и емпирично
проучване, да се определи текущото състояние и перспективите за развитие на SPA и
Wellnes туризма в Република Латвия и да се разработят предложения за устойчиво
развитие на този сектор на туристическата индустрия.

Дисертационният труд, представен от **Елена Федоровна Лукъянова**
съответства на изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов“.
Представената разработка е оригинална.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертацията е посветена на изключително актуален проблем, свързан с
необходимостта от решаване на стратегически задачи в областта на SPA и Wellness
туризма в Латвия: подобряване на законодателната рамка и организационната
структура на управлението на туристическата индустрия в Латвия; подобряване на
икономическите механизми в областта на туристическата индустрия в Латвия и в
секторите на SPA и Wellness туризма.

В увода са посочени някои основни характеристики на туризма в Латвия и в т.ч.
SPA и WELLNESS. Латвия значително изостава от редица страни в ЕС, в т.ч. и
съседните Литва и Естония, не са уточнени някои теоретични аспекти на посочената

тематика и взаимоотношенията на тези дейности с различните видове специализиран туризъм. Авторът правилно посочва, че липсва ясно разработена научна терминология, включваща различни области на знанието, недостатъчно е развита и законодателната база. Аргументира се необходимостта от специално внимание към проблемите на регионалното развитие на SPA и Wellness туризма.

Поставената цел е значима за икономическата система, а решаването на поставените задачи осигурява нейното постигане. Изследването безспорно е актуално и за България, тъй като Латвия по чисто геополитически причини изпреварва България, а това представлява сериозен интерес за нашата наука и практика.

Изследователската теза е правилно формулирана, като се акцентира основно върху сегмента SPA и Wellness туризма и моделира логиката на дисертационното изследване и приложения аналитичен инструментариум.

Наблюдава се умело боравене с инструментариума на научните изследвания, като за постигането на целта на този труд са използвани редица общи и специални методи: историческият метод, сравнителния метод, индуктивния и дедуктивния метод, метода на анализа и синтеза, метода на наблюдението и други методи, съчетани с подходящ графически и статистически инструментариум. Практическата част на изследването се основава на метода на бенчмаркинга.

Проведено е цялостно проучване на регулаторната рамка и държавната политика на Латвия в областта на SPA и Wellness туризма. За първи път е извършено задълбочено проучване на регионалните програми за развитие на туризма с определена степен на внимание на развитието на SPA и Wellness туризъм.

Дисертационният труд е структуриран в съответствие с поставената цел, научно-изследователските задачи, работната теза, обекта и предмета на изследването и отразява подхода на автора към изследваната тема. Изложението съдържа основния авторски текст, представен в обем от 230 страници.

Дисертационният труд се отличава с: последователност и логичност на изложението; много добро владение на терминологията по разглежданата проблематика; използване на богат инструментариум от методи за проучване и анализ; използване на значителна база от емпирични данни; задълбочени проучвания и интерпретиране на резултатите; иновативни и синтезирани предложения за подобряване и за успешното развитие на SPA и Wellness туризма в Латвия, групирани в пет нива: държавно, регионално, местно самоуправление, професионални организации и сдружения, предприемаческо ниво.

Разглежданите проблеми във всяка глава на дисертационния труд са обобщени в изводи, които отразяват и становището на докторанта.

Посочени са основните характеристики и тенденции в развитието им на SPA и WELLNESS туризма в световен мащаб и главно в Северна Америка, Европа, Азиатско-Тихоокеанският регион, които са основни в развитието на тези сектори. Значително място е отделено на тях в ЕС, където лидери са Германия, Франция, Австрия, Великобритания и др. В дисертационния труд са разгледани някои особености и сравнения в развитието на SPA и WELLNESS туризма в Балтийските страни и неговите характеристики. Значително място е отделено на развитието на различните клъстери в региона (Естонски клъстер за оздравителен туризъм, Балтийски оздравителен клъстер, Латвийски клъстер за оздравителен туризъм), както и на латвийската асоциация на курортите. Много добро впечатление прави регионалният анализ на SPA и WELLNESS туризма в Република Латвия. Значително място е отделено на програмните документи свързани с развитието на SPA и WELLNESS туризма в четирите региона на страната.

В последния раздел се прави Benchmarking анализ на предлаганите услуги на „Estonia resort hotel SPA“ и „Baltic beach hotel - SPA“, и съответно Пярну и Юрмала.

Представен е модел за устойчиво развитие на SPA и WELLNESS туризъм на регионално ниво.

Въз основа на данните, получени в резултат на дисертационното изследване, авторът формулира редица **предложения**, насочени към държавната администрация, местното самоуправление, регионалното ниво и др. за успешното развитие на латвийския SPA и Wellness туризъм.

Разработката е написана на правилен и достъпен научен език, което допринася за убедителност на изложението и непосредственост при възприемането.

Авторефератът е в обем от 54 страници. Той е издържан в структурно отношение и коректно отразява логиката и последователността на дисертационния труд. Показва уменията на докторант Елена Лукьянова да синтезира и обобщава, за да представи своите най-важни идеи и изводи.

3. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Запознаването с дисертацията позволява да се прецени, че целта на изследването е постигната, а произтичащите от нея задачи са получили адекватни решения. Считам, че в дисертацията е представено както надграждане на съществуващи идеи, така и изцяло нови идеи, концепции и постановки, които са значими от гледна точка на световната наука и практика и са изцяло личен принос на автора.

Приемам формулираните от автора научни и научно-приложни резултати, а основните научни достойнства на дисертацията могат да се очертаят в следните насоки:

1. **обогаляване** на съществуващите знания по проблемите на SPA и WELLNESS туризма чрез задълбочено разглеждане, обобщаване, критичен анализ, оценка на основните теоретични концепции и нова насоченост на основни теоретични постановки.
2. **обосноваване и приложение** на бенчмаркинга като метод за проучване на перспективите за развитие на SPA и WELLNESS туризма в Латвия.
3. **разработен модел** за устойчиво развитие на SPA и Wellness туризма.
4. **разработен** пакет от препоръки, необходими за успешното развитие на SPA и WELLNESS туризма в Латвия, на държавно; регионално; самоуправление; професионални организации и сдружения; и предприемаческо ниво.

Основните положения на дисертационния труд могат да бъдат приложени при формиране на държавната концепция за развитие на туристическия отрасъл в Латвия, при разработване на регионални програми за развитие на SPA и Wellness туризма.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Квалификацията и професионалното развитие на Елена Лукьянова са дали възможност задълбочено и обективно да формулира и оцени проблемите, изследвани в дисертационния труд.

Основните положения и изводи на дисертационното изследване са представени и обсъждани на международни научно-практически конференции в Рига (2002-2017), Варшава (2018), Батуми (2018). Резултатите от дисертационното изследване са представени в международни индексирани списания: Диалог (СА „Д.А.Ценов); Economics. Ecology. Socium. (Одеса, Украйна); Information Society Review, (ISMA, Riga) и сборници от конференции.

Резултатите от изследванията по темата на дисертацията са коректно представени пред научната общност с 6 научни публикации. Те са дали възможност за популяризиране на научните резултати, получени в хода на изследванията. Отличават се с целенасоченост и аналитичност, добре аргументирана авторова позиция и отразяват постиженията на дисертационния труд.

Нямаме съвместни публикации и разработки.

5. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Приложена е **Справка** за изпълнение от докторанта на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

6. Лично участие на докторанта

Представеният дисертационен труд на тема „Перспективи за развитие на SPA и WELLNESS туризма в Република Латвия“ е добросъвестно осъществено научно-приложно изследване.

Нямам съмнение за личния принос на докторанта, изразяващ се в задълбочено изследване, идентифициране и предлагане на решения на някои проблеми, свързани със състоянието и перспективите на развитие на SPA и Wellness туризма в Латвия.

Поставените научноизследователски задачи са реализирани в пълна степен, което е отразено в съответстващата структура на този дисертационен труд.

7. Лични впечатления

Познавам докторанта от 2010 г., от съвместните участия в научни мероприятия, организирани в ИСМА, Рига, Латвия. Същата се отличава с ерудираност, креативност, отговорност, професионален опит, с умение да откроява проблемите, с визия за тяхното разрешаване, което е демонстрирано и в самия дисертационен труд.

8. Въпроси и препоръки по дисертационния труд

Препоръчително е научните изследвания на авторът да продължат и в бъдеще по изследваната проблематика и резултатите от тях да бъдат публикувани в международни издания с IF/IR, за което докторантът има богат практически опит и научен потенциал.

Съгласно законодателството на Латвия, какви са изискванията за получаване на статус на курорт?

Как оценявате дейността на Латвийския клъстер за оздравителен туризъм?

Кои са основните таргет групи туристи на днешния и бъдещ пазар на SPA и Wellness туризма в Латвия?

Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Като взех предвид достойнствата на дисертационния труд, общата научна и практическа дейност на докторанта, неоспоримите му лични качества, постигнатите значими резултати в дисертационния труд, които представляват теоретични обобщения и решения на големи научни и научно-приложни проблеми, съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката с **пълна убеденост давам положителна оценка** и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да се присъди на **Елена Федоровна Лукьянова** научната степен **“доктор”** по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност: Икономика и управление (Туризъм).

13.07.2019 г

Член на научното жури:

(проф. д-р Мариана Петрова)